

MASARYKOVA UNIVERZITA

**Normativní systémy
kyberprostoru**

**Kyberprostor jako
sociální realita**

Moderní doba

Anthony Giddens

- ☞ Vyvázání sociálních systémů → sociální vztahy jsou vytrženy z místních kontextů interakce.
- ☞ „Dynamika modernity se odvozuje z oddělení času a prostoru a jejich opětovného spojování ve formách, které umožňují přesné časoprostorové „zónování“ sociálního života.“
- ☞ Děj se může odehrávat ve fyzicky neexistujícím prostoru.

Michel Foucault

- ☞ „...žijeme v okamžiku, kdy je naše zkušenost světa mnohem méně zkušeností dlouhého života vyvíjejícího se v čase, než zkušeností sítě, která spojuje body a proplétá se vlastním tkanivem.“
- ☞ V současnosti je místo definováno **relací** například k jiným místům.

Kyberprostor

David Hakken

- Pomyslný sociální prostor, do kterého „vstupujeme“, když používáme ke komunikaci počítače.
- Dříve se tak pojmenovával pomyslný prostor, ve kterém probíhá elektronická komunikace.
- Dnes je tak celkově nazýváno společenské prostředí, které je spojeno s počítači.

- Můžeme o něm také hovořit jako o životním stylu.
- Mohou však tyto technologie vyvolat sociální změnu?
- **Eric Hobsbawm:** Revoluce v přepravě a komunikaci v podstatě vymazala čas a vzdálenost.
- **Moderní informační technologie mají vzhledem k tomu, jak manipulují s informacemi, transformační potenciál.**

Hranice kyberprostoru

- ❏ znak kyberprostoru, pokud jej chápeme jako prostor
  - ❏ je nekonečný a může se neomezeně rozrůstat
  - ❏ linie oddělující dvě různá prostředí - oddělují kyberprostor a skutečné prostředí
-
- ❏ určují území působení státní moci

Kyberprostor a právní věda

- ❏ Nejsnadnější způsob právní regulace je ten, který je v souladu s neprávními normativními systémy, které v dané oblasti panují.
- ❏ Jaké neprávní normativní systémy fungují v oblasti tzv. kyberprostoru?
- ❏ Lze najít vhodné regulační systémy?

Problémy:

- Nová média nejsou způsobem, jak navázat vztah se starým „reálným“ světem; jsou reálným světem a znovu tvarují dle libosti, co ze starého světa zbývá
- Nové prostředí se „vytváří“ samo → normy jsou zde ustavovány, odmítány, měně a znovu ustavovány a znovu odmítány v jakémisi zvláštním a zrychleném druhu sociální evoluce.

OPERACE „SUNDEVIL“

- 8. – 9. května 1990
- akce proti zneužívání telefonní sítě
- chápaní počítače a sítě jako prostředku, jímž je páchán zločin (trestný čin)
- zabavování techniky

Přelom

1. Síť se stala nebezpečnou a zároveň se stala prostředím, se kterým jsou spojena specifická práva a povinnosti
- 2. Symbolický** charakter akce

Deklarace nezávislosti kyberprostoru

- John Perry Barlow
- 8. února 1996
- Internet musí zůstat svobodný a uzavřený stávajícím státním normativním systémům
- Internet leží mimo hranice států
- Je to území všude a nikde – místo, kde nežijí těla (a není zde žádná fyzická podstata)

„Jiné prostory“

- ❏ Umístění v případě techniky → identifikace označených prvků uvnitř souboru, které mohou být uspořádány podle jediného nebo více způsobů třídění.
- ❏ Prostor, který obýváme je plný fantazmat.
- ❏ Žijeme uvnitř vztahů, které definují umístění.

Existují prostory, které jsou nějakým způsobem spojeny s ostatními, ovšem ostatní místa je popírají.

- **UTOPIE** → umístění bez skutečného místa; /ne/ dokonalé místo
- **HETEROTOPIE** → protiumístění; účinně zavedené utopie
  - (HETEROCHRONIE) → absolutní roztržka s časem

SIMULACE

Jean Baudrillard

Nové technologie jako jsou média, kybernetika, řídicí mechanismy, počítače atd. mají vytlačit průmyslovou výrobu a politickou ekonomii z pozice organizačního principu společnosti.

Hyperrealita → realita lepší než realita; něco víc. Realita podobnější skutečnosti než skutečnost sama.

Simulacrum → obrazy, které nejsou odrazem skutečnosti, ale existují bez jakéhokoli vzoru.

Sociální konstrukce reality

Peter L. Berger a Thomas Luckmann: Sociální konstrukce reality

Externalizace → objektivace → internalizace

Thomasův teorém: „Jestliže je určitá situace lidmi definovaná jako reálná, pak je reálná ve svých důsledcích.“

„VIRTUALITA“

Pierre Lévy

Virtuální:

Není kontrastem „reálného“ (real).
Plodný a silný způsob bytí.
Obohacuje proces tvoření.

Reálný:

Předpokládá hmotné ztělesnění.
Hmatatelnou přítomnost.

Možný:

Představuje plnou existenci, ale ve „stavu limbu“.
Realizace možnosti nespočívá v tvůrčí činnosti.

Realita (Real) je podobná možnosti. Skutečnost (actual) se v žádném případě nepodobá virtualitě, protože na ní reaguje.

Realizace je vztah mezi možnostmi (possible) a realitou (real). Jde o výskyt dopředu dané možnosti ústící v avizovanou realitu.

Aktualizace je oproti tomuto danému postupu prodchnuta invencí, ze které se teprve postupem tvůrčího procesu začíná rýsovat řešení problému. Řešení, které odpovídá vztahu virtuality (virtual) a skutečnosti (actual).

Subverzivní potenciál internetu (kyberprostoru)

- ❑ Dominantní prostředí udržuje samo sebe svou existencí
- ❑ Problém vyvolá až existence alternativy

Čím více je kyberprostor **nezávislý** (tj. samostatný ve smyslu virtuální teritoriality), tím více je **subverzivní**.

- ❏ „... samotná existence alternativního světa empiricky dokazuje, že náš vlastní svět není až tak nevyhnutelně samozřejmý.“ (Berger a Luckmann)
- ❏ Z kyberprostoru (v jakékoli podobě) proniká do reality mnoho prvků, které dokáží upravovat a měnit stávající svět.
- ❏ Kyberprostor disponuje odlišnými normami a narušuje způsob existence okolního systému.
- ❏ Nový pohled na obvyklou (starou) praxi.

- Hranice kyberprostoru jsou vytvářeny lidmi
- H. Marcuse: **skupina privilegovaných**
- konfrontace alternativního systému se systémem dominantním a vládnoucím nemá smysl, pokud nevystoupí z rámce legality